

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen

Rozdělovník: všeobecný
12. února 2010
Originál: v angličtině

PŘEDBĚŽNÁ NEEDITOVANÁ VERZE

Výbor pro odstranění diskriminace žen
Pracovní skupina před zasedáním
45. zasedání
18. ledna– 5. února 2010

Seznam problémů a otázek k posouzení pravidelných zpráv **Česká republika**

Pracovní skupina před zasedáním posoudila společnou čtvrtou a pátou pravidelnou zprávu České republiky (CEDAW/C/CZE/5).

Obecně

1. Výbor bere na vědomí, že společnou čtvrtou a pátou pravidelnou zprávu vypracoval zmocněnec vlády pro lidská práva na základě informací, které poskytly mimo jiné nevládní organizace (CEDAW/C/CZE/5, s. 1). Přesto má Výbor zájem o doplňující informace o postupu vypracování této zprávy. V těchto informacích by měl být uveden charakter a rozsah účasti orgánů a institucí státní správy včetně vládního zmocněnce pro lidská práva, podrobnosti o konzultacích s nevládními organizacemi, zejména s organizacemi žen a také sdělení, zda vláda předložila zprávu parlamentu.

2. S odkazem na doporučení uvedené v odstavci 6 předchozích závěrečných doporučení (CEDAW/C/CZE/CO/3) a na informaci smluvní strany uvedenou v odstavci 127 společného základního dokumentu (HRI/CORE/CZE/2009), že

závěrečná doporučení jsou zveřejněna na internetových stránkách Úřadu vlády, prosíme o vysvětlení, zda byla předchozí závěrečná doporučení předložena všem ministerstvům a parlamentu, aby bylo zajištěno jejich úplné provedení.

Ústavní, legislativní a institucionální rámec

3. S ohledem na skutečnost, že Úmluva je nadřazena domácí legislativě smluvní strany, uveďte prosím, zda byla ustanovení Úmluvy uplatňována u národních soudů, a předložte příklady příslušných precedenčních případů.

4. Uveďte prosím, zda byla definice diskriminace žen podle článku 1 Úmluvy, zahrnující diskriminační jednání veřejných i soukromých subjektů, začleněna v souladu s článkem 2 Úmluvy do antidiskriminačního zákona z června 2009. Vysvětlete prosím také, zda antidiskriminační zákon zakazuje diskriminaci na základě pohlaví a různé formy diskriminace žen ve všech oblastech, kterých se Úmluva týká.

5. Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 9) se znepokojením konstatoval, že přijetí řady zákonů, které jsou pro ženy důležité z hlediska využívání jejich lidských práv, dosud čeká na projednání, a to včetně volebního zákoníku. Předložte prosím aktuální informace o stavu přijímání tohoto zákoníku.

6. Uveďte laskavě, nakolik účinný byl zákaz diskriminace obsažený v předchozím zákoníku práce, a předložte údaje o počtu žalob, které ženy podaly v souvislosti s přímou a nepřímou diskriminací v pracovních vztazích, jakož i v souvislosti s obtěžováním a sexuálním obtěžováním od roku 2004 do 1. ledna 2007, kdy vstoupil v platnost nový zákoník práce. Ve zprávě smluvní strany (CEDAW/C/CZE/5, odst. 5) se uvádí, že nový zákoník práce z roku 2007 nedefinuje diskriminaci, ale odkazuje na antidiskriminační zákon přijatý v červnu 2009. Vysvětlete prosím, jaká zákonná ustanovení byla používána k ochraně žen proti diskriminaci v pracovních vztazích od ledna 2007 do června 2009.

7. Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních navrhl, aby „smluvní strana posílila institucionální strukturu existujícího státního aparátu směrem k její větší efektivnosti tím, že jí poskytne větší rozhodovací pravomoci, viditelnost, lidské i finanční zdroje“ (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 12). Předložte laskavě informace o následných opatřeních realizovaných v reakci na tato doporučení.

8. Ve zprávě je uvedeno (CEDAW/C/CZE/5, odst. 10), že podle antidiskriminačního zákona by mělo vzniknout speciální antidiskriminační oddělení pod Kanceláří veřejného ochránce práv a mělo by tak být vytvořeno „těleso pro podporu rovného zacházení“ ve smyslu příslušných směrnic Evropské unie. Předložte laskavě informace o mandátu a funkcích tohoto „tělesa pro podporu rovného zacházení“ a o jeho povinnostech v souvislosti s odstraňováním diskriminace a podporou rovností pohlaví.

9. Předložte laskavě také informace o vytvoření regionálních a místních orgánů zabývajících se rovností pohlaví a o přijatých opatřeních na zajištění účinné koordinace mezi všemi relevantními mechanismy a celky, které se zabývají otázkou rovnosti žen a mužů na všech úrovních, jak Výbor navrhl ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 12). Vysvětlete laskavě také úlohy a povinnosti ministra pro lidská práva a národní menšiny a Rady pro rovné příležitosti žen a mužů. Ve zprávě je uvedeno (CEDAW/C/CZE/5, odst. 14), že od roku 2005 má každé ministerstvo povinnost zajistit, aby bylo vytvořeno nejméně jedno pracovní místo na plný pracovní úvazek, anebo dvě pracovní místa na poloviční pracovní úvazek pro zaměstnance, který by se v rámci tohoto pracovního úvazku plně věnoval problematice rovných příležitostí žen a mužů. Informujte prosím Výbor o konkrétním vývoji v tomto směru.

10. Zpráva (CEDAW/C/CZE/5, odst. 16) odkazuje na projekt „Zlepšení veřejného institucionálního mechanismu pro zavedení, provádění a sledování rovného zacházení s muži a ženami“ dokončený v roce 2003. Předložte prosím informace o

návrzích na „další posílení a zdokonalení“ institucionálního mechanismu a uveďte stav provádění.

Viditelnost Úmluvy a Opčního protokolu

11. Popište laskavě, jaká opatření byla učiněna, aby se Úmluva a její Opční protokol a obecná doporučení Výboru staly široce známými zejména pracovníkům orgánů, jejichž úkolem je vymáhat právo, a v oblasti justice, jak navrhl Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 8). Jaká opatření jsou prováděna, aby se zvýšilo povědomí žen, zejména žen patřících do nejvíce znevýhodněných skupin, jako jsou romské ženy, postižené ženy a starší ženy, o jejich právech podle Úmluvy a příslušných domácích zákonů a aby byly tyto ženy vedeny k tomu, že budou požadovat nápravu diskriminace? Byly vytvořeny zvláštní prostředky nápravy nebo cesty k odškodnění, aby mohly ženy vykonávat svá práva? Předložte laskavě informace o případech diskriminace na základě pohlaví, které byly řešeny u orgánů příslušných přijímat stížnosti, jako je zmocněnec vlády pro lidská práva, informace o výsledcích takovýchto případů a provedené nápravě.

Dočasná speciální opatření

12. Ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 20, 22) Výbor navrhl, aby smluvní strana přijala dočasná speciální opatření v souladu s čl. 4 odst. 1 Úmluvy a s Obecným doporučením Výboru č. 25 k zlepšení reprezentace žen ve volených i jmenovaných uskupeních ve všech oblastech veřejného života, k eliminaci mnohočetných forem diskriminace romských žen a dívek a zvýšení úcty k jejich lidským právům. Uveďte prosím, zda byla přijata dočasná speciální opatření ve výše uvedených oblastech nebo zda jsou takováto opatření očekávána, a v kladném případě předložte informace o jejich dopadu.

Stereotypy

13. Ve zprávě se uvádí, že smluvní strana vyvíjí velké úsilí, aby vymýtila stereotypní postoje týkající se role žen a mužů v soukromém a veřejném životě. Uveďte laskavě,

zda bylo provedeno hodnocení dopadu jednotlivých realizovaných iniciativ a zda byly identifikovány překážky, které v tomto směru nejvíce přetrvávají. Co bylo učiněno, aby byly řešeny stereotypní postoje k ženám, které jsou vystaveny různým formám diskriminace na základě etnického původu, věku, postižení nebo jiných charakteristik? Jsou v tomto směru zaváděna nebo očekávána nějaká dočasná zvláštní opatření?

Násilí proti ženám

14. Vysvětlete laskavě, zda byl dokončen „Národní akční plán prevence domácího násilí“ zmiňovaný ve zprávě (CEDAW/C/CZE/5, odst. 37), a předložte doplňující informace o prioritách, které jsou v plánu identifikovány. Vysvětlete prosím důvody pro výběr cílových skupin v tomto národním akčním plánu a uveďte časový rámec pro jeho přijetí a provedení.

15. Ve zprávě (CEDAW/C/CZE/5, odst. 32) je uvedeno, že od roku 2007 je možné vydávat příkazy o vykázaní/zákazu vstupu do společného obydlí proti pachatelům domácího násilí. Počet takovýchto vydaných příkazů se však v jednotlivých regionech značně liší. Informujte laskavě Výbor, zda byly učiněny nějaké kroky zaměřené na vysvětlení příčin těchto rozdílů. Naplánovala smluvní strana po tomto zjištění další opatření zacílená na nejvíce postižené regiony a na regiony, v nichž byl vydán srovnatelně malý počet příkazů o vykázaní v důsledku nedostatku informací a podpory, jež je poskytována ženám a profesionálům pracujícím s oběťmi domácího násilí?

16. Zaručuje definice znásilnění v novém trestním zákoníku potrestání každého aktu sexuální povahy spáchaného na osobě, která s tímto aktem nesouhlasí, a to i v případě, že tato osoba neklade odpor, jak navrhuje Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 16)?

17. Ve zprávě je uvedeno jen velmi málo údajů o formách násilí v členění podle pohlaví. Uveďte laskavě, zda smluvní strana vytvořila nebo plánuje vytvoření systému

systematického a pravidelného sběru a analýzy dat a informací o druhu a rozsahu násilí na základě pohlaví včetně statistik s členěním podle pohlaví. Předložte laskavě také údaje o počtu žen zavražděných manžely, partnery nebo bývalými partnery.

Obchod s lidmi a prostituce

18. Ve zprávě je uvedeno, že Česká republika stále nemůže ratifikovat Úmluvu o potlačování nadnárodního organizovaného zločinu a její Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména ženami a dětmi, a to „z důvodu chybějícího zakotvení odpovědnosti právnických osob za vybrané trestné činy“ (CEDAW/C/CZE/5, odst. 64). Vysvětlete laskavě překážky, které stále brání přijetí potřebné legislativy, a uveďte, jaká opatření byla učiněna na jejich odstranění.

19. Výbor byl informován, že poslední novelizace trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.), která vstoupila v platnost 1. ledna 2010, stanoví mimo jiné „oznamovací povinnost“ hlásit trestné činy obchodu s lidmi. Vysvětlete laskavě, jak bude zmíněná „oznamovací povinnost“ hlásit tyto trestné činy v praxi realizována. Bylo provedeno hodnocení rizik, aby byl identifikován případný negativní dopad tohoto postupu na účinné a včasné odhalování žen, které se staly obětí obchodu s lidmi?

20. Ve zprávě jsou uvedeny informace o obětech obchodu s lidmi zařazených do „Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v České republice“ (CEDAW/C/CZE/5, odst. 72), ale údaje o obětech, jimž byla poskytnuta pomoc a podpora prostřednictvím tohoto programu jsou rodově neutrální. Předložte laskavě aktuální a podrobné statistiky o počtu žen včetně nezletilých, které se staly obětí obchodu s lidmi, a o počtu žalob, vyšetřování, stíhání, odsouzení a trestů uložených pachatelům těchto trestných činů a údaje o odškodnění, které oběti obdržely. Vysvětlete laskavě také, jaká ochrana a pomoc je poskytována obětem, které s ohledem na bezpečnostní rizika a preventivní opatření nemohou nebo nechtějí spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení.

21. Ve svých předchozích závěrečných doporučeních Výbor navrhl, aby smluvní strana přijala příslušná opatření k potlačení prostituce (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 18). Uveďte laskavě, jaká opatření byla v tomto směru učiněna, a popište současný rozsah prostituce, její formy a charakteristiky a vývoj oficiálního postoje k prostituci včetně projektů a programů zaměřených na pomoc ženám provozujícím prostituci a na podporu těch, které chtějí provozování prostituce ukončit.

Účast v politickém a veřejném životě a při rozhodování

22. I když je ve zprávě uvedeno, že zastoupení žen ve vrcholných politických funkcích je v České republice stále nízké, nejsou zde uvedena opatření, jež smluvní strana učinila za účelem zvýšení reprezentace žen ve volených i jmenovaných uskupeních, jak navrhuje Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 20). Vysvětlete laskavě, jaké kroky byly učiněny, aby byla tato doporučení realizována. Data uvedená ve zprávě nejsou dostatečná a jasná, aby mohl být posouzen pokrok učiněný při realizaci závazků smluvní strany podle článku 7 a 8 Úmluvy. Předložte laskavě údaje o ženách kandidujících ve volbách do senátu v roce 2008 a o ženách zvolených do senátu a také o ženách kandidujících při posledních volbách do krajských zastupitelstev a o ženách zvolených za krajské zastupitelky. Ve zprávě není uvedeno procento žen ve funkci primátora. Také v diplomatických a zahraničních službách je zastoupení žen významně nižší. Popište laskavě kritéria a proces jmenování a kariéerního postupu žen v diplomatických službách a zjištěné překážky jejich účasti v nejvyšších diplomatických funkcích a dále učiněná nebo plánovaná opatření na zvýšení účasti žen v oblastech dle článku 8 Úmluvy.

Vzdělání

23. Údaje uvedené ve zprávě (tabulka č. 6.2, 6.3 a 7.4) ukazují, že zatímco počet studentek na vysokých školách je od roku 2004 vyšší, počet absolventek je nižší než počet absolventů. Statistiky také ukazují, že počet profesorek, odborných asistentek a docentek je velmi nízký. Vysvětlete laskavě, jaké jsou důvody nižšího poměru žen,

kteřé absolvují vysokou školu, a uveďte, jaká aktivní opatření, včetně dočasných speciálních opatření, přijala smluvní strana na podporu akademické kariéry žen.

24. Ve zprávě je uvedeno, že „je skutečností, že podstatná část romských dívek velmi obtížně absolvuje základní školní docházku“ (CEDAW/C/CZE/5, odst. 90). Předložte laskavě statistické údaje o počtu romských dívek, které nedokončí základní školní docházku, a uveďte informace o učiněných opatřeních na jejich podporu, aby pokračovaly ve svém vzdělávání. Byly přijaty nějaké programy na finanční podporu romských středoškolských studentek?

25. V roce 2007 konstatoval Výbor pro odstranění rasové diskriminace se zvláštním znepokojením, že nepřiměřeně vysoký počet romských dětí v České republice navštěvuje „zvláštní školy“, a doporučil, aby smluvní strana přehodnotila metodické nástroje, které se používají při určování případů, kdy mají být děti zařazeny do zvláštní školy (CERD/C/CZE/CO/7, odst. 17). Předložte laskavě informace, jaké kroky učinila smluvní strana, aby realizovala doporučení Výboru pro odstranění rasové diskriminace, a uveďte, zda jsou i nadále ve „zvláštních školách“ nepřiměřeně zastoupeny romské dívky.

26. Zpráva odkazuje na přijatá opatření na zvýšení účasti dívek v technických oborech (CEDAW/C/CZE/5, odst. 91). Informujte laskavě Výbor, zda byla učiněna podobná opatření podporující chlapce, aby studovali obory, v nichž tradičně dominují ženy. Bylo provedeno nějaké hodnocení metod podpory diverzifikace volby studia?

Zaměstnání, sociální a ekonomické výhody

27. Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních vyjádřil znepokojení nad „soustředěním žen v určitých profesích a také nad nízkou účastí žen v manažerských a rozhodovacích pozicích“ (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 25). Popište laskavě, jaké kroky jsou činěny na řešení této situace, a předložte aktuální údaje v tomto směru. S ohledem na stále přetrvávající velké platové rozdíly mezi muži a

ženami vysvětlíte laskavě, jaké kroky jsou činěny, aby byly tyto rozdíly odstraněny a aby byla realizována doporučení uvedená v odstavci 26 předchozích závěrečných doporučení.

28. Předložte laskavě informace, jaké procento mužů nastupuje na rodičovskou dovolenou od účinnosti nového zákona o nemocenském pojištění z ledna 2009, který umožňuje střídání matky a otce dítěte v péči o dítě a přiznává jim stejná práva na peněžitou pomoc v mateřství (CEDAW/C/CZE/5, odst. 62). Porovnejte laskavě také toto procento s počtem mužů, kteří nastoupili na rodičovskou dovolenou na základě rodičovského příspěvku. Dále laskavě předložte aktuální informace o úmyslu vlády zavést otcovskou dovolenou jako součást prorodinného balíčku, který byl schválen v listopadu 2008 (CEDAW/C/CZE/5, odst. 63).

29. Ve zprávě se neuvádí, jaká je situace postižených žen a žen a dívek z řad uprchlíků a migrantů. Předložte laskavě tyto informace, zejména s ohledem na jejich ekonomickou a sociální situaci, a uveďte, jaká opatření jsou činěna na podporu těchto skupin žen. Uveďte laskavě podrobnosti o situaci starších žen, zejména s ohledem na jejich nárok na důchodové dávky a jiné formy sociální pomoci.

Zdraví

30. Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 24) naléhavě požádal smluvní stranu, aby okamžitě uvedla do praxe doporučení veřejného ochránce práv z 23. prosince 2005 v souvislosti s nedobrovolnou anebo nátlakovou sterilizací. Upřesněte laskavě, zda byly přijaty a již platí legislativní změny týkající se informovaného souhlasu se sterilizací. Informujte laskavě také o situaci romských žen v souvislosti s problémem nátlakové či nedobrovolné sterilizace a uveďte podrobné hodnocení dopadu učiněných opatření a dosažených výsledků, jak požádal Výbor ve svých předchozích závěrečných doporučeních (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 24). Vytvořila vláda mechanismy, které umožňují ženám, jež byly v letech 1973 až 1990 sterilizovány bez

informovaného souhlasu, dostat odškodnění, jak v roce 2005 doporučil veřejný ochránce práv?

31. Výbor bere na vědomí, že je v rámci programu „Zdraví pro všechny v 21. století“ podporována odpovědnost ke zdraví a jeho posilování na různých úrovních a že vláda podporuje projekty zaměřené na zlepšování reprodukčního zdraví žen (CEDAW/C/CZE/ 5, odst. 98 a 100), přesto by chtěl požádat o informace o projektech, které řeší situaci v oblasti zdravotního stavu romských žen a specifické zdravotní potřeby starších žen.

Venkovské a romské ženy

32. Ve zprávě je uvedeno, že smluvní strana realizovala několik iniciativ a projektů na řešení situace venkovských žen. Předložte laskavě informace o dopadu finanční podpory, jež byla poskytnuta na „plány venkovských subjektů“ prostřednictvím „Programu rozvoje venkova – možnosti financování venkova po roce 2006“, na přístup venkovských žen, včetně starších žen a romských žen ve venkovských oblastech, ke vzdělání, dopravě, sociálním a jiným službám.

33. Předložte laskavě statistické údaje o stavu romských žen a dívek v oblasti zdravotnictví, bydlení, zaměstnanosti a účasti ve veřejném životě a rozhodování a dále informace o učiněných opatřeních na posílení ochrany romských žen a dívek před všemi formami násilí včetně jejich převozu do zahraničí za účelem sexuálního a ekonomického využívání. Předložte laskavě také informace o učiněných opatřeních na realizaci předchozích doporučení Výboru (CEDAW/C/CZE/CO/3, odst. 22).

Novelizace čl. 20 odst. 1

34. Uvedte laskavě, jaký pokrok byl učiněn k přijetí novelizace čl. 20 odst. 1 Úmluvy, týkající se termínů schůzí Výboru.